

Svahovitú záhradu netreba umelo pretvárať, snažte sa objaviť jej skrytý potenciál a vytvoriť si tak priestor, ktorý bude pre vás a vaše okolie prirodzený.

Skrytý potenciál svahov

Svah v záhrade je často vnímaný ako veľký a neriešiteľný problém. Málo ľudí si uvedomuje, že svahovité pozemky disponujú vysokým potenciálom, ktorý dodá záhrade úplne iný rozmer.

Ing. Anna SLOBODNÍKOVÁ,
záhradná architektka

Viackmenné brezy 'Doorenbos' sa stali dominantami vysadenej plochy. Boli doplnené o kvitnúce kry, trvalky a okrasné trávy. O jarný efekt sa postarajú cibuľoviny. Na fotografiách je zachytený svah tesne po výsadbe a jeho prvá sezóna po založení.

Svah s nižším sklonom viete jednoducho vysadiť. Správnym výberom rastlín ho spevníte, vytvoríte dynamický a premenlivý prvok, ktorý môže slúžiť aj ako optická bariéra na vytvorenie súkromia, napríklad pri kúpacej zóne.

Na svahovitú záhradu treba myslieť hneď od úplného začiatku. Pri kúpe takéhoto pozemku treba rátať s určitými úpravami a financiami navyše, keďže práca s terénom je náročnejšia a nákladná. Treba si vopred zvážiť, čo všetko v záhrade chcete mať. Všetky prvky do pôdorysu záhrady pevne zadefinujte jednoduchým plánom, ktorý vám pri terénnych prácach pomôže. Ak sa budete svojho plánu držať, ušetríte čas aj peniaze.

Význam pôvodnej zelene

V akejkoľvek svahovitej záhrade sa odporúča ponechať čo najviac existujúcej vzrastlej zelene. Hlavne v zónach, kde by sklon svahu mohol presahovať viac než 30 stupňov. Dospelé mohutné stromy nielenže strmé svahy spevnia a zabránia tak prípadným zosuvom, ale predovšetkým vytvoria prirodzený tieň, ktorý v horúcich letných dňoch častejšie v záhradách vyhľadávate. Znížia teplotu a podporia biodiverzitu daného miesta. V prípade, že zdravotný stav stromu ohrozuje vašu bezpečnosť alebo vám strom nezapadá do vášho

Vo vidieckej záhrade sa na spevnenie svahu použil kameň, ktorý sa v nej už nachádzal. Lokálny materiál dodal prirodzený ráz.

Strmý svah sa spevnil suchým múrikom, ktorý dosahuje v najvyššej časti necelý meter. Svah sa zmiernil a vysadil trvalkami a okrasnými trávami.

nového konceptu záhrady, bude nutné ho odstrániť a správnym spôsobom vo svahovitých častiach nahradiť.

Výsadba svahov

Najjednoduchším a najmenej náročným spôsobom, akým sa dajú zmierniť prevýšenia v záhrade, je samotná výsadba. Správne zvolenou kombináciou rastlín sa svahy spevnia a opticky v priestore zjemnia.

- **Ak sklon nepresiahne viac ako 25 stupňov**, môžete v záhone použiť len rastliny bylinného charakteru (okrasné trávy, trvalky). Tie sa odporúčajú sadiť do hustejšieho výsadbového sponu (približne 40 cm od seba), aby sa plocha svahu čo najrýchlejšie rastlinami pokryla. Na doplnenie jarného

efektu môžete použiť rôzne druhy cibulovín. Takéto svahovité záhony môžete zamulčovať vrstvou kameniva, kôry alebo štiepky, ktorá udrží vlahu v záhone o niečo dlhšie.

- **Ak sklon dosiahne hodnoty nad 25 stupňov**, odporúča sa do záhona pridať okrasné kry, prípadne viackmenné dreviny, ktoré svahy ešte viac zastabilizujú. Pri takýchto sklonoch sa používa stabilizačná kokosová rohož. Rohož slúži ako ďalšia ochranná vrstva, ktorá zabraňuje pôdnej erózii. Nielenže svah spevní, ale neskôr posluží aj ako prírodné hnojivo. V záhone vydrží 3 až 5 rokov, kým sa úplne rozloží.
- **Extrémne prudké svahy** sa môžu vysadiť tiež, no rastlinami, ktoré ich celoplošne pokrývajú trvalým hustým porastom.

V starších záhradách sa často nachádzajú svahové tvárnice, ktorými sa svahy stabilizovali. Dnes ich nahrádzajú modernejšie alternatívy, no rastliny v nich vysadené zvyknú neprosperovať. Veľká betónová časť a malá výsadbová plocha spôsobujú rýchlejšie prehrievanie a tým aj presychanie celej vysadenej plochy.

Sú to napríklad rôzne druhy pôdopokryvných rastlín, prevažne krov, ktoré sú vysadené v hustom sponu. Ten sa určí podľa samotného výberu rastliny. Spomínaná kokosová rohož je neodmysliteľnou súčasťou takého záhona.

Budovanie oporných prvkov

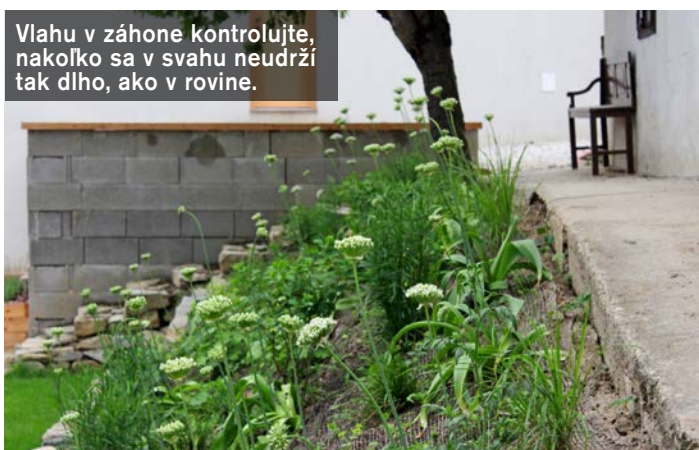
Prudšie svahy (nad 25 stupňov) sa snažte v záhrade vždy zmierniť.

Jednoduchými a overenými spôsobmi sú oporné múriky, steny, ktoré sa dajú vybudovať z rôznych materiálov. Nemusíte sa báť, oporné múriky záhrade prinesú niečo, čo bude stále pôsobiť prirodzene a do vašej záhrady nenútené zapadne. Pomocou oporných múrikov môžete v záhrade vytvárať roviny, rampy, tajné zákutia či prechody (schody), ktorými sa môžete dostať z nižšieho bodu na vyšší a naopak. Z oporných múrikov sa budujú aj schodiská, ktoré sú

V záhone je použitá kokosová rohož, ktorá plochu zastabilizovala. Na fotografii je zachytený v jarnom období, keď v ňom dominovali okrasné biele cesnaky (*Allium nigricum*).

Vlahu v záhone kontrolujte, nakoľko sa v svahu neudrží tak dlho, ako v rovine.

Stredne vysoké okrasné cesnaky dorastajú do výšky 60 až 70 cm.

zhotovené prevažne z rovnakého materiálu alebo kombinácií.

Suchý múrik (kamenné oporné múriky)

Najprirrodzenejším materiálom, ktorým sa v záhrade dajú budovať oporné steny, je kameň. V každej lokalite nájdete iné typy, snažte sa však priblížiť lokálnemu zdroju. Ten bude v záhrade pôsobiť najlepšie. Pri kamenných stenách treba brať ohľad na ich výšku. Ak výška múrika nepresiahne 60 cm, nebude nutné ho spevňovať, lepiť. Vtedy sa hovorí o suchom múriku. Prvý rad zapustíte minimálne 15 až 20 cm do zeme na vrstvu drobného kameniva, tým zabezpečíte stabilitu oporného prvku. Kameň sa len jednoducho uloží na seba, šikmo k svahu, a následne sa prisype vrstvou zeminy. Nerobte veľké medzery! Pri ukladaní zväzte, či každý kameň pekne zapadne k tým ostatným. Čím detailnejšia práca to bude, tým bude suchý múrik vyzeráť lepšie.

Podval je veľmi stály a pevný materiál, ktorý má dlhú životnosť. Aj s minimálnou údržbou vydrží v záhrade desiatky rokov.

Kamenné múriky nad 60 cm je nutné lepiť, murovať. Každý položený kameň je nutné spevniť tenkou vrstvou lepidla alebo malty. Takéto vyššie múriky potrebujú pevné základy, ktoré musia mať na hĺbku minimálne 60 až 80 cm.

Dubové podvaly

Drevo v záhrade nesmie chýbať! Je to materiál, ktorý je typický pre moderné, ale i vidiecke záhrady. Môžete ho využiť aj pri výstavbe oporných múrikov. Podvaly sú masívne kusy kvalitného, tvrdého a odolného dreva, ktoré sú dostupné v rôznych rozmeroch. Pri budovaní takéhoto múrika nemôžete zabud-

núť na drenážnu vrstvu, ktorá odvedie prebytočnú vodu mimo oporného prvku. Aby nedošlo ku kontaktu so zemínou a s vodou, odporúča sa každú časť podvalu (okrem pohľadových) natrieť tekutou izolačnou gumou. Pri výstavbe aplikujte po celej dĺžke múrika nopovú fóliu, ktorá podvaly taktiež ochráni.

Existujú dva spôsoby, ako múrik vybudovať. Dubové podvaly ukladáte buď horizontálne (budete potrebovať konštrukciu, na ktorú sa budú podvaly kotviť), alebo vertikálne (každý podval sa zabetónuje zvlášť). Pri oboch spôsoboch nezabúdajte, že základ musí byť pevný v hĺbke minimálne 70 cm. Čím vyšší múr, tým hlbší základ budete potrebovať.

Gabiony

Veľmi obľúbenými opornými stenami sú gabiony. Do kovových, vopred pripravených klieťok sa vkladá kameň podľa vášho výberu. Gabiony sú pevnejšie a trvácnejšie ako spomínané suché múriky, no podstatne finančne náročnejšie. Výhodou je, že gabionové steny môžete budovať pomerne do veľkej výšky. Veľmi pekne vyniknú v kombinácii s popínavými rastlinami.

Betónové prvky (prefabrikované steny)

V novodobých záhradách sa často objavujú aj betónové materiály. Prefabrikované dielce, ktoré sa vyrobia v rôznych tvaroch, môžete použiť aj ako oporný stabilizačný materiál. Môžu byť vyrobené z liateho vibrovaného betónu, ktorý v záhradách pôsobí veľmi moderne. Výhodou je aj samotná výška. Vyrábajú sa v rozmedzí od 0,6 m do 3 m. Bezprostredne po ich uložení sa môžu zafažiť po celej výške, pričom im nebude nutné vyhotoviť žiadnu dodatočnú podporu. Popínavé rastliny dokážu veľkú plochu betónu zjemniť a okolie modernej záhrady ešte viac zútulniť.

Aj svahovitú záhradu môžete pretvoriť na miesto, ktoré bude bezpečné, udržateľné a zaujímavé počas celej sezóny.

Na betónové steny a múriky sa odporúča aplikovať ocelové lanká, na ktoré sa popínavé rastliny dokážu lepšie uchytiť.

Vytvárajte terasy

Jednotlivé plochy v záhrade, ktoré sú umiestnené v rôznych výškach, môžete nazvať aj terasami alebo etážami. Tieto terasy môžu byť tvorené rovinami, prípadne naklonenými rovinami, ktorých okolie je spevnené spomínanými opornými prvkami. Takéto terasy vytvárajú vo svahovitej záhrade priestor na oddych alebo aktívnu hru najmenších členov rodiny. Dokážete v nich nájsť priestor na umiestnenie vyvýšených záhonov alebo menšie zákutie s posedením. Terasy nemusia byť veľ-

ké, čím väčšiu rovinu sa budete snažiť vytvoriť, tým bude oporná stena vyššia. Spravidla to funguje tak, čím viac svahu budete chcieť odstrániť, tým vyššiu stenu budete musieť zhotoviť. Preto je možnosť vytvoriť naklonenú rovinu. Jej povrch môže byť tvorený vhodne zvoleným trávnikom do maximálneho sklonu 15 stupňov.

Založenie trávnik

Najideálnejším sklonom na založenie trávnej plochy je sklon do 15 stupňov. Pri takomto sklone nemusíte aplikovať zložitejšie technologické postupy a stále môžete celú plochu trávnik automaticky zavlažiť a jednoducho udržiavať. S vyšším sklonom sa spôsob založenia komplikuje.

Nezabudnite na prechodové rampy

Svahovité záhrady sa nezaobídu bez prechodových častí. Rampy zabezpečia pohodlný prechod medzi jednotlivými terasami (výškovými časťami záhrady) a uľahčia pohyb po záhrade. **Aj svahovitú záhradu viete urobiť bezbariérovou.** Rampy vytvoríte pomocou oporných múrikov. Prechod kosačky alebo fúrika tak nebude ani v tomto prípade žiadny problém.

V niektorých prípadoch v sklone nad 15 stupňov sa neodporúča trávnik vysievať, ale uložiť ho v podobe trávnej mačiny. Trávne semeno by mohlo byť splavované a plocha by sa musela častejšie osievať, pokým by sa plne nezapojila. Trávna mačina je vo svahu uchytená špeciálnymi kotviacimi prvkami, aby sa zastabilizovala. Pri zavlažovaní trávnik v sklone nad 15 stupňov sa často využíva podzemná kvapková závlaha. Tá zabezpečí pomalšie prenikanie vody ku koreňom tráv, voda sa na mieste udrží dlhšie ako pri klasických postrekovačoch, ktoré by trávnik v sklone nedokázali rovnomerne zavlažiť.

Pri extrémne veľkých sklonoch sa využíva hydroosev. Je to veľmi rýchla a efektívna metóda výsevu osiva s prímiesou vody, ktorá sa pod vysokým tlakom aplikuje na plochu. Táto metóda sa aplikuje na ťažko dostupných miestach v sklone nad 60 stupňov. Hneď po aplikácii slúži ako protierózna, stabilizačná vrstva.

Foto autorka